

PRE
MI
JE
RE

Mario Kovač

Pobjeda života

Stipe Radoja, Katarina
Romic, Andrea Mladinić,
Nikša Arčanin, Maro Drobnić
foto: Matko Biljak

Opus Saše Anočića kao redatelja vrlo često se bavio upravo takvim „malim ljudima“ zarobljenima u stroju svakodnevice

Karel i Josef Čapek/ Kukci... zaustavljena priča

- > **Redatelj:** Saša Anočić
- > **Hrvatsko narodno kazalište u Splitu**
- > **Premijera:** 28. svibnja 2021.

Iz života kukaca satirični je kazališni komad braće Karela i Jozefa Čapeka iz 1921. godine koji ni stotinu godina nakon svog objavljivanja nije izgubio na aktualnosti, prikazujući kroz antropomorfne kukce brojne ljudske slabosti i mane. Opus Saše Anočića kao redatelja vrlo često se bavio upravo takvim „malim ljudima“ zarobljenima u stroju svakodnevice, gotovo da možemo zamisliti antijunake njegovih kulturnih predstava *Smisao života gospodina Lojtrice* i *Niko i Ništ* kao kukce koji lutaju beskonačnim administrativnim labirintima ili okrenuti na leđa bespomoćno lamataju nožicama po zraku nesposobni samostalno se vratiti u uspravan položaj.

Predstavu *Kukci... zaustavljena priča*, premijerno izvedenu u svibnju nepuna tri tjedna nakon tragične smrti redatelja, upravo otvara niz stiliziranih slika nasilja nad jednim takvim „malim čovjekom“ koji se od nasilja velegrada povlači u nedefiniranu prirodu gdje se upoznaje sa svijetom kukaca, ispočetka živahnim i gotovo idiličnim, da bi slika prema kraju predstave postala obojena mračnim, totalitarističkim tonovima. Tog bezimenog skitnicu u predstavi igra Mijo Jurišić, suvereno i oprezno hodajući na napetoj žici između naivnog i lirskog. Lik skitnice nakon svake od brojnih etida zaokružuje prizor svojim komentarom na pomalo didaktičan način i u izvedbi nekog površnijeg glumca to bi se lako moglo pretvoriti u dociranje visoka, no Jurišić vješto balansira u tome te time drži priče na okupu.

Scenografiju predstave potpisuje Vesna Režić koja se, zasigurno u dogovoru s redateljem, uglavnom odlučila za brookovsko popunjavanje „praznog prostora“. Izuzev u završnim prizorima mravljeg rata, kada je scena napunjena kartonskim kutijama koje ironično formiraju međunarodno poznati znak mira, na pozornici se nalaze samo elementi nužni za odvijanje radnje: stilizirani stolovi i stolice, kukuljice, jazbine, divovska kugla balege te pokoja bačva i klopica/krevet od stiliziranog novčanika/takujina. Takva scenografija omogućuje

▲
Katarina Romac,
Marjan Nejašmić Banić
foto: Matko Biljak

glumcima brzinu kretanja i protočnost, što je posebno dojmljivo iskorišteno u prizorima zabave i zavođenja leptira i srodnih im letećih insekata. Glumci se na sceni munjevito pojavljuju i kreću pomoću koturaljki, bicikala, skateboarda i sličnih naprava koje asociraju na nesputanu mladost. Zamjetne uloge u ovom dijelu predstave ostvarili su Pere Eranović kao zaljubljeni pjesnik čiji je objekt žudnje vrckava Andrea Mladinić. Njegovu jalovu potjeru za njom cinično prate i komentiraju sjajni Nikša Arčanin i erotski upečatljiva Zorana Kačić Čatipović. Kao njihova spora i lijena protuteža kroz gotovo sve prizore predstave provlači se komični lik Smrdljivog Martina, vječnog izopćenika kojeg uvjerljivo utjelovljuje Vicko Bilandžić s pravom mjerom nekarikirane komike. Kostimska rješenja Barbare Bourek dosljedno slijede estetiku predstave baš kao i originalna glazba Matije Antolića, čestog suradnika Saše Anočića, koja tek tu i tamo svjesno objegne u narodnjački melos da bi svoj vrhunac doživjela u punkerskoj solo dionici Parazita u izvedbi Pere Eranovića koja je dio publike potakla na otvorene ovacije.

▲ Zorana Kačić Čatipović, Katarina Romac, Ana-Marija Veselčić, Marjan Nejašmić Banić, Mijo Jurišić
foto: Matko Biljak

Temu pohlepe predstava nastavlja propitkivati kroz prizore para balegara koje suvereno igraju Katarina Romac i Maro Nejašmić Banić koji svojom akcentuacijom i stavom nerijetko podsvjesno asocira na Držićevo „tezero“. Tim prizorom dominira divovska kugla balege kojom vješto barata i negativac te priče kojeg dosljedno igra Maro Drobnić. Predstava dobiva novi uzlet početkom priče o maloj ličinki i njenom beskrupuloznom ocu koji je spreman za njenu dobrobit gaziti preko leševa, što neodoljivo asocira na „zlatnu mladež“ lokalnih silnika, bogataša i političara koja čini što joj je volja zaštićena statusom svojih roditelja. Od beskrajno duhovitog Stipe Radoje, koji je u predstavi odigrao nekoliko izrazito duhovitih uloga/vinjeta, preko zastrašujuće hladnog i preciznog Nikše Arčanina, sve do vrhunski odigranog Parazita ulizice ranije spomenutog Pere Eranovića, ovaj dio predstave mi je osobno ostao usječen u pamćenje kao vrhunac večeri.

Od ostalih uloga valja izdvojiti i Cvrčkicu Monike Vuco Carev, mlade glumice koja izrasta u vrsnu komičarku s mjerom i taktom te sjajnim mogućnostima verbalne i tjelesne komike te Anu Mariju Veselčić u pomalo nezahvalnoj ulozi učahurene kukuljice koja uglavnom visi na pozornici te se ponekad javi naivnim komentarima na zbivanja. Njen lik dolazi do izražaja tek na samom kraju predstave kada izlazi iz čahure i plesnom koreografijom, za scenski pokret zadužene Anje Ostojić, daje kontrapunkt smrti i tragediji koje su zadesile ovaj ansambl nepuna tri mjeseca pred premijeru.

Scene mravljih ratova su, za razliku od većine predstave, izrazito grupne scene gdje pojedinci ne dolaze do izražaja i usuđujem se primijetiti da ostavljaju dojam nedovršenosti te kako bi cjelina vjerojatno bolje funkcionirala bez njih. Te scene izvlače maksimum iz tehničkog dijela ekipe, oblikovatelja svjetla

▲ Stipe Radoja, Nikša Arčanin
foto: Matko Biljak

Srđana Barbarića te autorice videoprojeksijske Nikoline Kuzmić, i vjerujem da su ostale u predstavi zato što su nam posljednje nasljeđe redatelja Anočića. Baš kako je njegov život naglo i naprasno prekinut, tako se i čapekovski dio predstave naglo prekida mrakom na pozornici nakon čega nas Mijo Jurišić, namjerno nejasnom linijom razgraničenja glumca/osobe od lika, uvodi u završni *hommage* Redatelju u kojem se glumci, koristeći Čapekove stihove o vodencvijetu, dostojanstveno opraštaju od Jednog od Nas. Na scenu donose Redateljev stol, to gotovo mitsko mjesto rada na svakoj kazališnoj predstavi, na koji glumci donose obične, svakodnevne predmete koji nas asociraju na čovjeka koji više nikada neće sjesti za taj stol, ali nam se zbog tih predmeta i zbog same predstave koju smo upravo odgledali čini kao da je on još uvijek ovdje, među nama.

I, uistinu, ostavština Saše Anočića ostaje među nama i s nama, ona ostaje neizbježan i važan dio hrvatskog i europskog kazališta, a njegove predstave će, nadajmo se, još dugo ostati na repertoarima kazališnih kuća i u sjećanjima gledatelja.

Kažu da predstava umire nakon što umre njen posljednji gledatelj, no povijest kazališta nas uči drukčije i pozitivnije gleda na tu prolaznost. Život ide dalje, *show must go on* i zato kapa dolje cijelom ansamblu i upravi HNK-a Split kao i autorskom timu predstave, gdje nikako ne smijemo izostaviti ni asistenta redatelja Branimira Rakića ni dramaturga Jasena Boku, što su imali snage nastaviti dalje nakon tragedije te tako doprinijeti malo, ali bitnoj pobjedi života nad smrću.

Život ide dalje, *show must go on*, i zato kapa dolje ansamblu HNK-a Split i autorskom timu predstave što su imali snage nastaviti dalje nakon tragedije te tako doprinijeti malo, ali bitnoj pobjedi života nad smrću